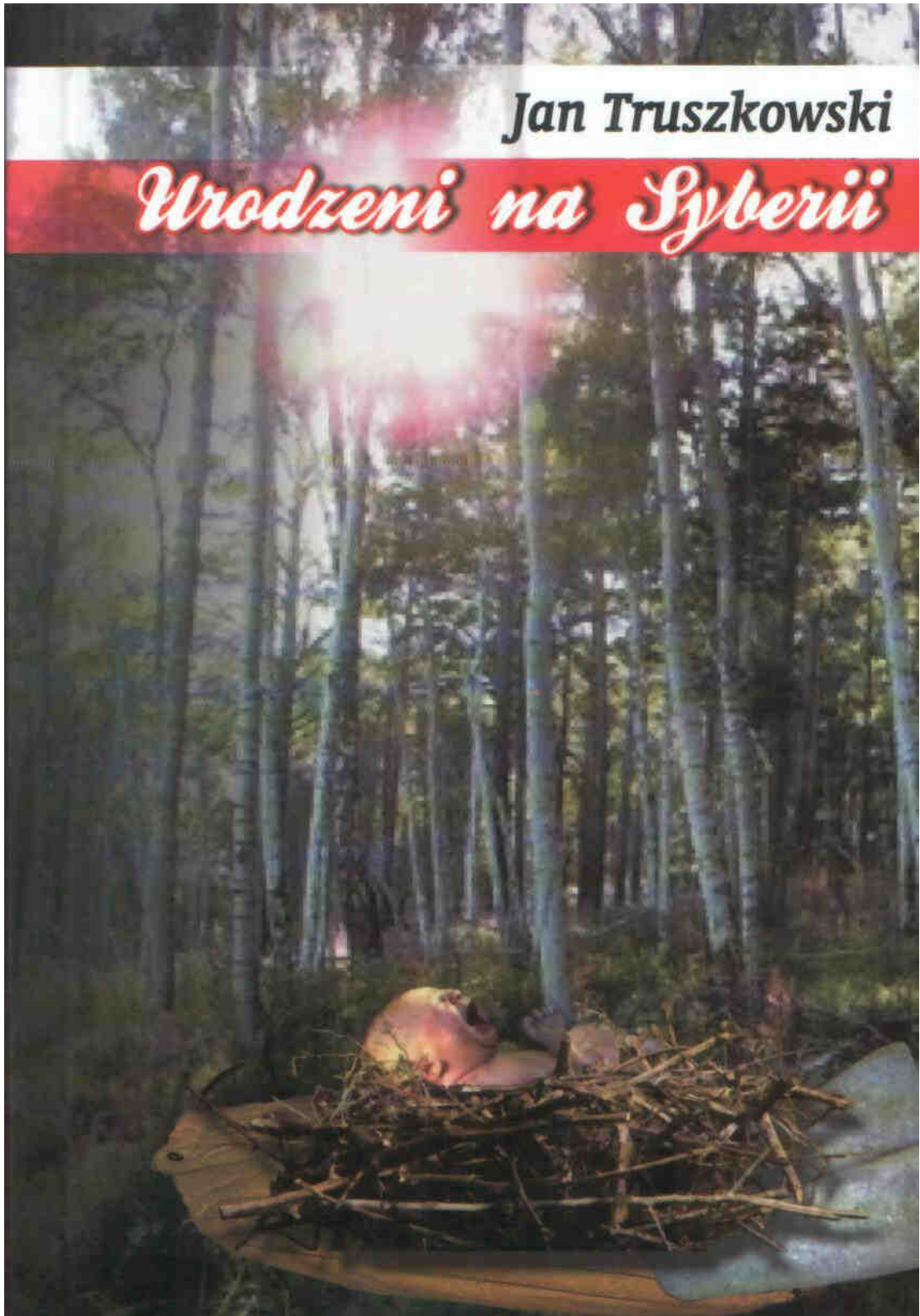

Jan Truszkowski

Urodzeni na Syberii

Autor z żoną Barbarą

Przedstawione w tej książce ludzkie losy są zapisem - świadectwem ich cierpienia.

Obrazy, które przywoływali moi rozmówcy, były tak wyraźne i przypominały tak wiele, że nie mogłem ich pomieścić w sobie. Pozwoliłem mówić głosem, które na długie lata były zamknięte w szkatule wspomnień, ukrytych gdzieś na dnie duszy. W taki to sposób opowiedziałem białym kartkom papieru o latach piekła, nie otwierając ust. Moi rozmówcy nie tłumili łez, nie ukrywali bólu. Wypływały z nich potoki uczuć, które ubrałem w słowa. Potem nocami pisząc, często płakałem, bo tamte, jakby odnowione rany krwawiły na nowo. Te błyski pamięci moich rozmówców, te ostre ukłucia ich serca, są treścią tej książki. Wiedziałem, że będzie bolało, lecz nakaz, który wołał w duszy, był silniejszy od bólu.

Pragnę ofiarować najbliższym historię, jaką los obdarował moje pokolenie. W książce tej pokazałem portrety moich rozmówców, aby przed nimi pochylić głowę i uchronić od zapomnienia ich tragiczne losy. Te wspomnienia ofiaruję tym, którzy zechcą nad nimi się zatrzymać, którym historia ta pozwoli choćby częściowo zrozumieć ludzkie tragedie tamtych czasów, w jakich przyszło nam żyć. Co gorsze, że tamte deportacje myśmy musieli ukrywać, nie wolno było nam o nich mówić, a czasami (jako nauczyciele historii) sami musieliśmy kłamać, bo tak podawały ówczesne podręczniki. Dziś wreszcie możemy powiedzieć prawdę, jak wówczas było i co musiało przeżywać nasze pokolenie. Dziś podajemy prawdziwą historię tamtych czasów, jako naoczni świadkowie tych deportacji. Większość Sybiraków już odeszła, nie przekazali swoich życiowych historii. My dziś podajemy część tego, co Sybiracy przeżyli.

Zmaterializowały się cienie ofiar i katów.

Żyjąc, uczymy się człowieczeństwa, wytrwałości, przebaczenia i pokory.

Jan Truszkowski

JAN TRUSZKOWSKI

URODZENI NA SYBERII

TOWARZYSTWO
MIŁOŚNIKÓW RAJGRODU
RAJGRÓD 2010

Wydanie dofinansowali:
Związek Sybiraków - Oddział w Łomży, Spółdzielnia Mleczarska MLEKPOL
w Grajewie, PREFBET Śniadowo, Bank Spółdzielczy w Kolnie,
Bank Spółdzielczy w Szczuczynie, Robert Filipkowski - Kolno,
Arkadiusz Kurkowski, Anna Modzelewska - Kolno

Wydawca:
Towarzystwo Miłośników Rajgrodu
19-206 Rajgród, ul. Warszawska 32/20
tel. 86 272 14 95 (pon., wt. w godz. 9.00-14.00)
e-mail: tnr@rajgrad.pl

Redaktor:
Janusz Sobolewski

Korekta:
Jan Tarnacki

Redakcja techniczna:
Krystyna Kotlińska

Projekt okładki:
Magdalena Kotlińska

Wydanie I

ISBN: 83978-88371-19-3

© Copyright by Wydawnictwo Towarzystwa Miłośników Rajgrodu,
Rajgród 2010
Przedruk, kopiowanie i powielanie tylko za zgodą wydawcy.

Druk:
Magdruk Witold Kotliński
18-420 Jedwabne, Kossaki 6
tel. 086 216 00 85, fax 216 00 89
e-mail: magdruk@wp.pl

Spis treści

NINA ŻYŁKO	5
Ile jest warte życie człowieka?	5
Powrót do domu	14
Wychowanie najmłodszej Sybiraczki	16
Praca Luby i Janka Morozów	17
Zagrody kolchoźników	19
Najgorszy był pierwszy rok	20
Obrazki jakie Nina zapamiętała ze swego syberyjskiego życia	20
ALICJA LEWANDOWSKA	25
Wybuch wojny	25
Praca w łaźni	27
Za chlebem	28
Wpadka Ireny - Choroba ojca	28
Więzienie w Grodnie	30
Rosjanin z Łomży	34
Głodowa śmierć	37
Nieoczekiwana paczka	38
Wojna	41
Michał - więzień z Polski	44
Zaślubiny	47
Powołanie Armii Czerwonej	55
Poród	57
„Troskliwe” państwo	61
Powrót ранnego Michała	66
Powrót do Polski	68
Zmiana nazwiska i kolejny ślub	70
JAN ZIEJA	77
Urodziny Jasia	80
Desperacja	81
Powołanie ojca do wojska	83
Losy babci	84
Powrót do Polski	85

JAN TRUSZKOWSKI

ANDRZEJ WOJEWODA	89
Deportacja	89
Noc w stepowej wiosce	91
Poród	91
Przenosiny do Martuka	93
Susły ratują życie	94
Rodzinny dom	95
Powrót do Polski	96
 STANISŁAW GUTOWSKI	 101
HIERONIM PODBIELSKI	109
Choroba synka	114
Poszukiwanie rodziny	115
 HENRYK JAN DĘBOWSKI	 117
Malaria	118
Urodziny Henryka	119
Syberyjskie problemy zesłańców	121
Już w Polsce	123
 HANNA KOZIKOWSKA	 125
Wywózka Pogorzelskich	125
Wschodnie losy Stanisława	126
Pierwsza praca na wolności	128
Miłość w niewoli	129
Powołanie do wojska	130
Urodziny Hani	131
Powrót	132
Spotkanie	133
 JERZY SIENKIEWICZ	 135
Początek wojny	135
Wywózka	137
Poród prawie jak w Betlejem	140
Dalsze losy rodziny Sienkiewiczów	144
Wojenne losy Sienkiewiczów	146

URODZENI NA SYBERII

JANINA RYBAK	149
Wojna	149
Łomot do drzwi, jakby dom się walił	149
Syberia	150
Halucynacje czy sen?	156
SŁAWIECCY I WYSZYŃSCY	161
Wywózka	161
Powstanie kopalni w Karagandzie	162
Ucieczka Jakuba	164
Polacy zakładają kolejne polskie rodziny	166
Sen „POLSKA” spełnił się!	167
KATARZYNA TIEPŁOW	169
BARBARA SZLESZYŃSKA-MALEC	173
KAZIMIERZ SZLESZYŃSKI	173
Wybuch wojny w 1939 r.	174
Deportacja	174
Miłość w niewoli	175
Powołanie do wojska	178
Drugi poród	179
ADAM FRĄCKIEWICZ	181
Urodzeni na Syberii	187
Urodzeni na Syberii	191